

С. І. Очеретянко, М. Г. Железняк

Вісник інституту української наукової мови

ВСЕУКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК

ВІСНИК
ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
МОВИ

Випуск II
Року 1930

«ВІСНИК ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ МОВИ» Засн. у Києві 1927. 1-й вип. – 1928, 2-й – 1930. У передмові коротко викладено осн. завдання, що ставилися перед виданням: допомогти широким верствам населення України, як тим, які повертаються до своєї національності, так і тим, хто українізується, у мовних питаннях. Оскільки українська мова ставала державною і сфера її функціонування розширювалася, то вона була потрібна «для цілого многогранного державного життя, для науки, преси, установ, для політичних організацій, для шкільної освіти, для військової справи, для промисловости і торгівлі», тому поставала необхідність «організації української культурної мови». Відкриває «Вісник» стаття його відп. ред., кер. Інституту укр. наук. мови (ІУНМ) Г. Холодного «До історії організації термінологічної справи на Україні», і це не випадково, адже питання вироблення укр. термінології у передмові визначалося як одне з основних. У розділі «Статті», окрім довідки Г. Холодного, подано ще короткі статті О. Янати та Я. Лепченка з майже однаковою назвою, у яких розглядалися принципи укладання укр. природн. номенклатури. У цьому ж розділі вміщено виступ на заг. зборах соц.-екон. відділу ІУНМ та на Термінолог. секції пленуму Держ. правопис. наради М. Любинського про проект граматичної термінології для впорядкування укр. правопису. У розділі «Varia» подано короткі замітки, зокрема істор. розвідка Я. Лепченка «До початків національної наукової мови», присвяч. пам'яті М. Максимовича; міркування Г. Іваниці «Метода чи метод». Містить «Вісник» звернення до укр. громадянства та 2 докладні інструкції – «До збирання мовного

матеріалу з галузи природничої термінології та номенклатури» та «Для укладання словників ІУНМ». У рубриці «З народніх уст» подано 2 розвідки з укр. діалект. термінології: «Про терміни» Я. Миколаєнка та «З рибальської термінології с. Дуфінки на Одещині» Б. Юрківського. Розділ «Бібліографія та рецензії» містить 7 заміток, серед яких рецензія В. Вовчанецького на кн. В. Підгаєцького «Евгеніка, або наука про поліпшення майбутніх поколінь» (Х., 1924). Завершує «Вісник» хроніка, що інформує про зв'язки ІУНМ з наук. установами в Україні та за кордоном, передруковує повідомлення про діяльність Інституту, вміщені у пресі.

У створенні 1-го вип. брали участь понад 20 науковців – мовознавців, ботаніків, медиків, серед яких були і визнані вчені, і початківці, однак у переважної більшості доля склалася однаково: репресії, загибель і довгі роки заборони їхніх праць. Серед учасників видання 2-го вип. «Вісника» відсутні прізвища кількох науковців – творців 1-го, це зокрема Г. Іваниця, О. Курило, Я. Лепченко, Є. Тимченко, К. Туркало, Г. Холодний, О. Черняхівський, В. Шарко, О. Яната, котрі на той час або були вже репресовані, або зазнали гонінь.

У 2-му вип. вміщено ст. М. Гладкого «Інститут української наукової мови ВУАН», яка, як зазначалося, була органічним продовженням ст. Г. Холодного (1-й вип.), подано розвідку Т. Секунди «Принципи складання української технічної термінології», доповідь П. Горецького «Чужомовні наростки в запозичених прикметниках в українській мові», яка була виголошена на засіданні Філол. колегії ІУНМ 1929, та дискусійну ст. С. Рудницького «Декілька слів у справі географічної топономастики і транскрипції чужомовних географічних назв на українських мапах». У розділі «Varia» – розвідка Ф. Калиновича з приводу укладання білорус. матем. термінології «Двома шляхами». Рубрика «З народніх уст» містить 2 дослідження: «Плитницька термінологія с. Сваром'я на Київському Поліссі» Я. Миколаєнка й «Ложкарство, або ложечництво» Г. Коваленка-Коломацького та матеріали Бюро нар. термінології ІУНМ, Арбітраж. комісії, що працює при Редактораті ІУНМ і стежить за уникненням розбіжностей і неузгодженості у вживанні термінів у словниках; відповіді Консультац. бюро ІУНМ на запитання читачів, перелік тем доповідей, що надавала Філол. колегія ІУНМ для різних комісій і секцій Інституту. У розділі «Бібліографія та рецензії» вміщено 4 замітки, серед яких рецензія П. Горецького на кн. О. Фінкеля «Теорія й практика перекладу» (Х., 1929). Розділ «Хроніка» подає список словників, упорядков. ІУНМ. Завершується 2-й вип. «Додатками», у яких міститься короткий огляд роботи Природн. відділу ІУНМ за час його існування 1918–29.

Бібліографічний опис:

Вісник інституту української наукової мови / С. І. Очеретянко, М. Г. Железняк //
Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І.
Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних
досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-34794>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).